

Комплектування фондів на різних видах носіїв виробляється через мережу спеціалізованих видавств Москви і Петербурга.

Інваліди, які не можуть відвідувати бібліотеку самостійно, обслуговуються через бібліотечні пункти, надомний і заочний абонемент.

Бібліотека для сліпих активно вводить у свою діяльність нові інформаційні технології. По виданню брайлевських (рельєфно-точкових) і мовляючих книг бібліотека займає одне з провідних місць серед спеціальних бібліотек РФ.

Бібліотекою освоєна програма "Talking book library" по запису книг на флешкартах. Почата робота по створенню власної бази книг на флешкартах.

БРСБС забезпечує доступ інвалідам до електронної пошуково-правової системи "КонсультантПлюс", ресурсам Інтернет.

Продовжується освоєння програми "АС-Бібліотека3", ведеться поповнення електронного каталогу, ретроввод видань минулих років.

Функціонує комп'ютерний зал, оснащений сучасним комп'ютерним і тифлообладнанням, основам комп'ютерної грамотності навчаються незрячі і слабозорі люди.

Бібліотека для сліпих – центр організації дозвілля людей з обмеженими можливостями. Проводяться різні масові заходи, працюють клуби за інтересами, кружки гучного читання, кружки прослуховування "мовляючих книг", республіканські конкурси дитячого мистецтва.

*Ю.В. Пасмор
/м. Харків/*

ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ ПРАВОВИХ БІБЛІОТЕК І ЦЕНТРІВ

Бібліотечна інновація пов'язується із зростанням ролі та значення наукових знань, поглибленням сучасних вітчизняних і зарубіжних досліджень з феноменом інформації як об'єкта правовідносин у соціальній реальності, організацією глобальних Грід та Інтернет-технологій доступу до ресурсів, іншими сучасними моделями наукових комунікацій. Наприклад, на міжнародному рівні для правових досліджень використовуються: Юридична бібліотека, CLIN, EISIL тощо; урізноманітнюються пошукові можливості через застосування World Cat; у рамках програми ІФЛА Universal Availability of Publications створюються галузеві, тематичні repository libraries; а також провідну роль відіграє міжнародна Асоціація юридичних бібліотек.

У зарубіжних правових бібліотеках значного поширення набули системи віртуальної інтеграції бібліографічних даних в інформаційне забезпечення науки; електронна доставка документів, доступ до електронних ресурсів залежно від особливостей та специфіки потреб користувачів – студентів юридичних факультетів, дослідників у сфері права, працівників юридичних установ. Активно обговорюються фахівцями: теоретичні і практичні засади формування технології SDBLI, рішення у сфері юридичної інформатизації, організації дос-

тупу до електронних баз та банків знань у галузі права. Науковці звертають увагу на важливість визначення ролі інформаційної комунікації в роботі поліції, зокрема, співвідношення пріоритетів її діяльності з методами, формами та технологіями інформаційного забезпечення поліцейської практики. Серед проблем, що обговорюються, слід назвати також питання цитування судами URL, які більше не існують, використання в обслуговуванні юридичної know led судовими експертами консультативних файлів знання JURICAS, інформатизації архівних, адвокатських, нотаріальних служб тощо. З огляду на проблеми подальшого удосконалення інформаційного забезпечення правових досліджень заслуговує на увагу пропозиція Petera Brimfield, який на 13 конференції ELPUB (2009) запропонував створення соціальної мережі, заснованої на технологіях Web 3.0, що, на його думку, дозволить сформувати семантичну мережу з можливістю глибинного аналізу текстів, реєстрації дослідницьких інтересів учасників наукових співтовариств, проведення дискусій, форумів, взаємодії з іншими мережами, що зменшить бар'єри між дослідницькими дисциплінами та прискорить динаміку інформаційного обміну в галузі. У зв'язку з розвитком правової інформатизації і системи науково-технічної інформації Республіки Беларусь та реалізацією програми "Electronic Belarus" у колі фахівців бібліотечної сфери та правознавців усе частіше порушуються питання формування і використання банків даних правової інформації, створення інформаційно-правових ресурсів, їх класифікація та індексування, систематизація законодавства, удосконалення пошукових стратегій тощо.

Одним із найбільш дискусійних у науковому середовищі залишається питання правового режиму відкритості інформації. Прихильниками відкритого доступу до науково значущої інформації як систематизованого знання є також фахівці бібліотечної сфери, наукові співтовариства, окремі міжнародні організації. Тенденції організації оперативної передачі інформації, вільного доступу до різноманітних видів правових електронних ресурсів набули значного поширення в різних країнах світу. Протягом 2007 р. вільний доступ до юридичної інформації забезпечували 686 баз даних 86 країн світу, включаючи 21 міжнародну базу. Доступ до британських та ірландських матеріалів BAILII з прецедентного права, законодавства європейського союзу, правових комунікацій тощо мають 7 країн світу. Зокрема, у 2007 р. BAILII разом із Practical Law Company включала 76 баз даних, вона містить близько 11 гігабайтів правових документів. Авторитетне російське видання PC WEEK наводить дані, згідно з якими 99,6% бібліотек США підключені до Інтернету, 98,9% з них надають безкоштовний доступ до Всесвітньої електронної мережі, забезпечуючи користувачам свободу участі в культурних комунікаціях і науковому прогресі. Ідею відкритого доступу підтримують провідні міжнародні наукові співтовариства, видавці, бібліотечні фахівці.

З метою подолання інформаційного перевантаження та забруднення електронних каналів нові моделі інформаційного галузевого обміну спрямовуються на модернізацію платформи соціальних комунікацій (Wikis, Podcasting, Blogs, RSS, Wikipedia, електронних архівів, бібліотек, репозитаріїв, форумів, дискусійних груп за напрямками правових досліджень тощо). Політика інформаційної відкритості зумовлює виникнення у дослідника органічного для нього стану свободи вибору,

ставить у ситуацію безлічі альтернатив комунікаційних засобів і форм. Вирішення проблеми міжнародної і міжкультурної комунікації сприятиме розширенню багатомовного змісту правової інформації в ресурсах Інтернету та підвищенню ролі бібліотеки в цьому напрямі.

В інформаційному забезпеченні наукових досліджень у правничій сфері швидко відбуваються процеси формування комфортного середовища наукової взаємодії, що тісно пов'язане з розвитком інформатизації правових організацій і установ. У провідних країнах світу, зокрема в США, використання зарубіжних і міжнародних законів часто приймає форму блогів. Поширення комунікаційних блогів та інших електронних засобів інформування створює базу для забезпечення даними правових досліджень. Ефективною є ініціатива "Право і справедливість" Державної бібліотеки штату Новий Південний Уельс і Правового центру доступу до інформації (LIAC) для спільноти NSW. LIAC допомагає клієнтам отримувати правову інформацію, юридичні послуги, публікує "гарячі теми" Tool kit для правових досліджень студентів, юристів тощо, поширює знання про правову систему та надає широкий спектр правових колекцій і ресурсів. Партнерські місії LIAC забезпечують спільноту юридичними послугами, процедурною інформацією, практичними порадами, посиланнями на справи і закони, підручниками з права через NSW Мережу публічних бібліотек штату Новий Південний Уельс, громадські LIACs бібліотеки, Державну бібліотеку LIAC послуг та веб-служби LIAC.

Новим актуальним напрямом комунікативної сфери правових бібліотек як своєрідних науково-аналітичних лабораторій та інформаційних центрів є digitizing видань, що належать до суспільного надбання, а дія авторських прав за давністю на них вже не поширюється.

*О.О. Ісаєнко
/м.Київ/*

БІБЛІОТЕЧНА ДИСТАНЦІЙНА ДОВІДКА: ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ

Надання довідкової інформації в дистанційному режимі через Інтернет на разовий запит користувача бібліотеки прийнято спрощено називати "віртуальна довідка".

Очевидним є той факт, що впровадження і використання даного сервісу можливе лише за наявності у бібліотеки власного веб-сайту чи, принаймні, веб-сторінки. Вітчизняний бібліотечний веб-простір саме у XXI столітті отримав розвиток такої зручної послуги, як віртуальна довідка.

Виявлено, що більшість ОУНБ на власних веб-сайтах пропонують і виконують цю послугу. Даний сервіс є досить розповсюдженим серед дитячих бібліотек. Окрім цього, віртуальну довідку виконують в національних, державних та публічних бібліотеках, а також в бібліотеках ВНЗ. Окреме місце займає найбільший вітчизняний корпоративний проект "Об'єднана віртуальна довідкова служба", організаційним, технічним і науково-методичним центром якого ви-